

SLOVENSKI NAROD.

Izhaia vsak dan popoldne, izjemni nedelje in praznike. — Inserati: do 30 petit à 2 D, do 100 vrst à 2 D 50 p, večji inserati petit vrsta 4 D; notice, poslano, izjave, reklame, preklic beseda 1 D. — Popust po dogovoru. — Inseratni davek posebej. — „Slovenski Narod“ velja letno v Jugoslaviji 240 D, za inozemstvo 360 D.

Upravljanje: Knafeva ulica štev. 5, pritlije. — Telefon štev. 304.

Uredništvo: Knafeva ulica štev. 5, 1. nadstropje. — Telefon štev. 34.

Poštnina plačana v gotovini.

„Ljudska samovlada“.

Ni je morebiti učinkovitejše krilatec, katere se poslužujejo naši federalisti demagogi, kakor je beseda o »ljudski samovladi«. Radić razburja vrasce z znamen razločevanjem »gospodskih« in »negospodskih« strank. Stvar pa že ne všeče več in prejšnje nasprotje do inteligence že popušča. Govori o potrebi sporazuma med seljakom in »pošteno hrvatsko inteligenco«. Tem močnejša pa je propaganda naših klerikalcev s sleparškim gesлом »ljudske samovlade«, pri čemer računajo, da priprost človek ne premisli tega gesla in da ne uvidi njegove notranje lažnosti.

»Ljudska samovlada«, kaj naj bo to? Na prvi pogled vsakdo misli, da gre za vladu, v kateri sede »ljudske« osebe, možje iz priprtega naroda, ki naj vodijo vse zadeve lastnega življenja in ki naj upravljajo državo. Dobro bi bilo, da so vsi ljudje enako nadarjeni, da se lahko zajemajo državniki, politični voditelji, gospodarji in upravniki kar iz priprtega naroda brez vsakega predhodnega strokovnega izboljšanja in izobrazbe. Tega pa ne moremo misliti klerikalci, ko govore o »ljudski samovladi«. V svojih voditeljskih vrstah imajo prav malo »ljudskim« voditeljev. Večinoma so to prav »gospodskie« osebe, ki se razlikujejo deloma po svoji inteligenčni smeri, deloma pa svojem gospodarskem blagostanju temeljitoj od ljudskih trpinov, od priprtega seljaka kolibarja, od priprtega delavca in uradnika. Vidi se torej, da takozvane »ljudske samovlade« v najpriporočejšem, v pravem smislu besede ne moremo izvesti. To bo mogoče samo v idealnem položaju, ko bodo vsi ljudje izenačeni. Danes načeli jugejo takozvanim »ljudskim strankam« prav gospodski ljudje, ki žive povrh tega samo od politike. Politika jim je poklic, politika jih vzdržuje in jim donaša lepe dohodke, udobno življenje. G. Radić se ne more pritožiti, da si služi kruh v potu obraza in g. Korotec bi se tudi obotavjal, izpremeniti sedanjih poklic ter iti na pr. v kak zakoniti, gorski farovž ali pa za kanonika v kako mestu, kjer bi odpadle reprezentance, veliki banketi in druge take omamne prireditve pravih »ljudskih« predstavnikov.

Ko človek sliši tako hvalisanja (»mi smo ljudska samovlada«), ga popade radovednost, da odblizu potipa ljudskega »samovladarja« in da ugotovi, v čem obstaja razlika med »samovladarjem« in običajnim zemeljskim občanom. Ali morebiti v načinu zasebnega življenja? Ali se tak klerikalni »samovladar« dejansko odreka slastenega življenja in ali odbija od sebe dejanja, ki ne posnemajo ljudskega, priprtega življenja in delovanja na dejeli? Vsi ti gospodje od Radića do Davidovića (kajti tudi g. Davidović je »ljudski samovladar« in beg g. Spano, ki ima milijone, je tudi po klerikalni teoriji zastopnik »ljudske samovlade«) žive prav udobno, se temeljito ločijo od priprtega seljaka in odvražajo z vsemi štirimi od sebe križe in težave priprtega, »ljudskega« življenja.

O »ljudski samovladi« torej ne more biti govora, dokler ne sede v ljudski samovladi povsem priprosti možje iz naroda. Mi smo preprčani, da tega danes ni mogoče izpeljati in da je treba za vsako stvar in tudi za politiko voditeljev ter upravnih strokovnjakov in da torej geslo »ljudske samovlade« ne more biti stvarno geslo politike, kjer se morajo izbirati najposobnejši, marveč samo geslo demagogov, ki zapeljujejo z lepimi besedami narod, da z negovo pomočjo udobno eksistirajo in živijo.

Morebiti pa pomeni v ustih klerikalcev »ljudska samovlada« viada takih ljudi, katerim narod poveri zunanjje. To je zopet nekaj drugega. Ako narod hoče, da ga zastopa enkrat »gospodski«, drugič »negospodski« oseba, je to njegova stvar. Potem pa je tudi govor o »ljudski samovladi« jalov, kajti socijalistična vlada je ravno tako v slučaju narodovega zaupanja »ljudska samovlada«, kakor kapitalistična vlada ali pa zemljoradnička vlada. Kako pa

Radić gre svojo pot.

Plenarna seja HRSS. — Radić bi rad spravil Hrvate kot posebno državo v Zvezo narodov. — Sklepi.

— Zagreb, 1. septembra. (Izv.) V prostorju HRSS v Maravski ulici št. 17, ne pa, kakor je to želel voditelj hrvatskih seljakov, v dvorani nekdanjega hrvatskega sabora na Markovem trgu, je bila včeraj ob 11. dopoldne plenarna seja hrvatskega narodnega zastopstva. Na to sejo so bili prvkrat pripuščeni novinarji HRSS naklonjenega tiska.

Stjepan Radić je po formalni otvritvi takoj povzel za besedo ter zelo obširno govoril o mednarodnih problemih in nadaljnji politični smernicah HRSS. Radić je med drugim izjavil:

Najpreje mi je govoril o ameriški predlogu za razorožitev. Dne 27. avgusta lanskega leta je prišel k meni neki Anglež ter mi predložil ameriški predlog o razorožitvi v vlogodi, predlog, o katerem sedaj razpravlja Društvo narodov na svojem plenarnem zborovanju. Po ameriškem predlogu se ima smatrati vsaka ofenzivna vojna kot mednarodni zločin. Če pride do oboroženega konflikta, ima o njem najpreje soditi mednarodno sodišče. Ona država, ki bi odklonila sodbo tega sodišča, se ima smatrati kot napadalka in za vojno odgovorna. Ta predlog je v toliko pogrešen, ker računa samo z državami in vladami, ne pa z narodi.

Za tem je Radić obširno govoril o ciljih mednarodne demokracije, ki daje edino možnost, da se čuje tudi glas narodov. Radić je mnenja, da je ameriški predlog dober, vstaviti bi se imeli še dve važni točki:

1. Če se v kakem parlamentu ustvari pacificiščna večina, a če v določeni državi dosežejo vojaški in dvorni krog, da se ta večina zruši, se ima tukaj državo proglašiti za napadalko na celotno Društvo narodov.

2. Ce se v eno državo zveže več narodov, a en narod izvoli vse svoje zastopstvo kot pacificiščno, je potrebno, da Društvo narodov pozove tak narod v svoje članstvo. Ce je vlad proti pacificiščnemu zastopstvu tega naroda, tedaj jo je smatrati kot napadalko na celotno Društvo narodov.

Stjepan Radić je dalje mimogrede omenil, da mu je bilo od gotove strani naznanjeno, da žele negovega prihoda v Zeneve. Ta poziv je odklonil, ker ne želi priti v konflikt z oficijelnim zastopnikom zunanjim ministrom dr. Vojom Marinkovićem.

Sestanek Male antante v Ljubljani je bil zelo nesrečna misel, ker je povzročil dojem, da Češkoslovaška, Romunsko in Jugoslavija sklepata pred sejo Društva narodov sporazum, kako bi se mogle protiviti načrtu o razor-

Vladino stališče nevzdržno.

Narodna skupščina se sestane 10. t. m. Neizbežen konflikt med Radićem in zunanjim ministrom.

— Beograd, 1. septembra. (Izv.) Več poslancev Radićeve stranke je danes priselilo v Beograd. Jutri pride v narodno skupščino dr. Maček R. Radićevi bodo še nadalje vodili kontrolo nad vladino politiko in obenem stali v testnih stikih, da se bo izvajala zunanja in notranja politika po njihovih intencijah in željah. Radićevim poslancem je bilo sporočeno, da bo narodna skupščina sklicana na kratko izredno zasedanje v svrhu rešitve najnujnejših zadev in zakonov dne 10. t. m.

je konkretno z našo »ljudsko samovlado« z našimi »ljudskimi« zastopniki? Ali moremo vprvo kulturne zaostalosti našega seljaka v Makedoniji in na Hrvatskem reči, da je volil g. Radića brez prigovarjanja od strani g. Radića samega, torej brez vnebovpljuče demagogije hrvatske republikev in da je današnje preprčanje hrvatskih mas plod lastne uvidevnosti in ne posledica nebrzdane in neovirane demagogije z velikimi gesli republikanizma, seljaštva (protigospodstva), federacije itd. Takozvana ljudska preprčanja so v resnicu posledice harangiranja ljudskih mas po spremnih političnih meščarih, ki žive od politike in ki na ta

žitvi. To je bila največja stranpot zunega ministra.

Govorec o prilihah na Balkanu je med drugim dejal:

Velika Britanija želi, da Bolgarska pride do Egejskega morja. To ji je bilo objavljeno po pogodbi Pašić je hotel, da pripravi vse tako, da pride on do Soluna. Bivši minister Obrov in poslanec Kosta Todorov sta sprejemala v Beogradu novec v švicarskih frankih, da se bolgarski begunci, ki so se zatekli k nam, oborože. Prejšnja vlad je oboroževala begunce, da bi se z njih pomočjo polasti premogovnika Pernika na Bolgarskem in da naša vojska vkoraka v Sofijo.

V Moskvi je Radić dozнал, da bi v tem slučaju z vsemi silami Rusija stopila v akcijo in zasedla Beograd in Sotijo.

Pašić sam kot Pašić je organiziral umor v Sarajevu leta 1914. V ožjih krogih se je Pašić kot ruski poslanec Izvoli hvalil: »To je moja vojna!«

Stjepan Radić obsoja vojno, povzročitelje vojne imenuje požigalce domačih hiš. Požigalci hiš so iz Pribičevičevih krajev, kjer je tam ludem žigati hišo to, kakor reči jim: »Dobro jutro!« Pravijo, da je Pribičevič Kordunski ali Ličan. To ni res. Pribičevič je iz krajev, kjer so ljudje kradli vote in se skrivali v cerkvem.

Radić je dalje izjavil, da njegov pacificišni ni nikak defetizem.

Po končanih govorih je predlagal tajnik posl. dr. Krnjević, da se sprejme naslednji kratek sklep:

Hrvatsko narodno zastopstvo je v svoji redni seji dne 31. avgusta 1924. leta poslušavši poročilo predsednika o ameriškem predlogu glede razorožitve sklenilo:

1. Hrvatsko narodno zastopstvo popolnoma sprejema načela omenjenega predloga, delovalo bo z vsemi silami, da to storiti tudi parlamentarna večina, kateri priprava današnja parlamentarna vlada, ki jo podpira HRSS.

2. Hrvatsko narodno zastopstvo in vse hrvatski narod očačan hoče nadaljevati z vsemi silami človeško moraljno politiko, katera gre za praktično in realno ravnepravnost vseh narodov in vseh narodnih manjšin v državi, vseh stanov in poklicov.

Ti sklepi so bili sprejeti soglasno. Nato je sledila razprava o notranje-političnem položaju in o nadaljnji taktiki. Temelju seje rovinari niso smeli prisostovati.

to zahteva HRSS v 1. točki svoje nedeljske resolucije. Trdi dalje, da bo Radić zahteval od vlade, da da naši delegaci v Ženevi popolnoma nova navodila.

Kraljevo potovanje po južni Srbiji.

— Beograd, 1. septembra. (Izv.) Ni. Vel. kralj Aleksander I. se do danes zjutraj še ni povrnil v Beograd. Kraljevo potovanje po teh krajih ima dalekosežen pomen in veliko važnost, ker jasno spričuje, da je narod iz globokega monarhističnega preprčanja vdan svojemu junashemu vladaru. Kralj se je v soboto udeležil z večjo lovsko družbo velikega lava v znanih tetovskih pragozdih. Tudi v teh gozdih ni bilo za kralja nobene nevarnosti. Včeraj v nedeljo ob 9.30 dopoldne je prispeval kraljevska dvojica v Niš. Prebivalstvo je priredilo kralju in kraljici sijajen sprejem ter ju povsod z največjim navdušenjem pozdravljalo ter jima prispevalo prirščne ovacije. Ob 10. dopoldne je s postajo kraljevska dvojica odšla v saborno cerkev, kjer je našel govoril prota Pejović. Po božji službi je kraljevska dvojica odšla v Niško Banjo kjer je ostala kratek čas. Popoldne sta se povrnili nazaj v Niš. Od tu sta se odpeljala v Čuprijo in Mladenovac. Kraljevega povratka v Beograd pričakujejo tekom današnjega dneva.

Občinske volitve na Jesenicah.

— Jesenice, 1. sept. Včeraj v nedeljo so se vrstile občinske volitve na Jesenicu na Gorenjskem. Vrstile so se povsem mirno in ni prišlo do nobenih incidentov.

Rezultat glasovanja je bil ta-le:

Demokratska stanka je dobila 199 glasov in 7 mandatov.

SLS (klerikalna) 412 glasov, 15 mandatov.

NSS (narodni socialisti) 85 glasov, 3 mandate.

Stranka delavcev in kmetov (komunisti) 128 glasov, 4 mandate.

Socijalistična stranka Jugoslavije 88 glasov, 3 mandate.

Nar. radikalna stranka 43 glasov, 1 mandat.

Napredne stranke so doobile skupaj 327 glasov in 11 mandatov.

Spolno se je opažalo, da komunisti trumoma vstopajo v klerikalno stranko, kar je nad vse značilno.

Velikanski poraz zemljoradnikov v Bosni.

— Beograd, 1. sept. (Izv.) Danes dolazi »Beogradske Novosti« objavljajo poročilo iz bosanske Krajine (okolica Banjeluksa), po katerem je zemljoradniški poslanec in bivši poslanec Joca Jovanović Pižon doživel velikanski poraz na svojem agitacijskem potovanju po tamošnjih krajih. Razjarjeni kmetje so zemljoradniškega poslanca nagnali s krepelci. V velikih skupinah so demonstrativno nosili v sprevodu kraljevsko in kraljičino sliko, kakor tudi Pašićeve obdanji zastavami so vzklikali: »Doli izdajalc!« Zivelj Pašić!« Po vseh krajih prestopajo nekdani zemljoradniški volilci v radikalno stranko. Nekatere zemljoradniške organizacije so popolnoma prenehale, izročile so pečate in knjige radikalnim organizacijam. Poslanec Jovanović je moral naravnost bežati iz svojega volilnega okraja.

Kraljev povratak v Beograd.

— Beograd, 1. septembra. (Izv.) Ni. Vel. kralj Aleksander I. in kraljica Marija sta včeraj ob 13.30 popoldne odpotovali iz Niša, kjer sta poprejše posetila bolnico in si ogledala zanimivosti mesta. Ob 15. sta priseljala v Čuprijo, kjer jima je bil prirejen prisrčen in sijajan sprejem. Od tu sta se odpeljala v Mladenovac. Snoči je kraljevska dvojica priselila v Toplo Topolo, kjer ostane do četrtega, nakar se oba povrneta v Beograd.

Veliko zborovanje Društva narodov v Ženevi.

Prihod delegacij. — Macdonald in dr. Marinković. — Otvoritev zborovanja danes.

— Beograd, 1. septembra. (Izv.) Včeraj opoldne je priselilo iz Ženeve kratko brzojavno poročilo, da je včeraj zjutraj zunanj minister dr. Vojislav Marinković s člani naše delegacije tja-kaj prisel. Istočasno sta v Ženevi priseljala tudi romunski zunanj minister Duca in bolgarski zunanj minister Kalfov s svojimi delegacijama.

Na kolodvoru je pozdravljen naš delegaciju poslanik in naš zastopnik pri Društvu narodov Milutin Jovanović. Naš delegacij je včeraj zjutraj še ni povrnil v Beograd. Kraljevo potovanje po teh krajih ima dalekosežen pomen in veliko važnost, ker jasno spričuje, da je nar

Pred ogorčeno borbo med vlado in nacionalno opozicijo.

Ministri konferirajo. — Edinstvenost in sloga radikalne stranke. — Misija Ljube Jovanovića v Dalmaciji.

Beograd, 1. septembra. (Izv.) Politična situacija postaja živahnješa. Ministrski predsednik Ljuba Davidović je včeraj konferiral z raznimi ministri; seje ministrskega sveta ni bilo. Vlada je prejela poročila o kraljevem bivanju v Južni Srbiji, sprejela je tudi zanimiva poročila iz Zagreba. Vsi ministri so včeraj razpravljali edinole o nadaljnem razpletu političnih dogodkov in o bočnem delu vlade. Razvoj političnih dogodkov še v resnici ni v polnem teku, ker še niso v Beogradu navzoči nekateri merodajni politični faktorji. Po prihodu Nikole Pašića, Ljube Jovanovića in še ostalih politikov v Beograd je pričakovati, da se pritoči do dogodki razvijati s hitrešim tempom in da nastane zelo ogorčena borba med vlado in opozicijo.

Predsednik narodne skupščine Ljuba Jovanović je sedaj na agitacijskem potovanju po Dalmaciji. Za včeraj je bil sklican v Split sestanek delegatov narodne radikalne stranke v Dalmaciji. Na ta sestanek so prišli zastopniki mestnih in srezkih organizacij. Ljuba Jovanović je imel daljši govor o političnem položaju, povdarijšči popolno soglasnost vseh članov radikalne stranke v vseh političnih problemih. Z osobitim naglasom je podčrtaval dejstvo, da nikak politični pojav ne ogroža edinstva radikalne stranke. Soglasno je bila sprejeta resolucija, v kateri zahteva Dalmacijo, da se še nadalje obrazi v stranki popolna edinstvo in soglasnost.

Ljuba Jovanović je včeraj zapustil Split ter potuje preko Sušaka v Zagreb, kjer bo imel daljši sestanek s hrvatskimi člani radikalne stranke. Jovanovića izjava, ki jo je dal uredniku

splitske »Nove Dobe«, je napravila v beogradskih političnih krogih maiglobokejši vtiš. To izjavo posamezne struge in stranke različno komentirajo, vse so glasajo v tem, da je ta izjava velike važnosti za nadaljni razvoj politične situacije in parlamentarnega dela. Vladina »Pravda« veli kratko, da so v vladinih krogih zelo zadovoljni z Juvanovačevim izjavo. Vladini krogi so mnenja, da je ta izjava prvi znak, da se vraca radikalna stranka k drugini političnim metodam in da se nagiblje k »ideji kontraciščne vlade« (?) Nekateri radikalni krogi, stoeči blizu Nikoli Pašiću, pa nasprotno trde, da je še prerano govoriti o takih kombinacijah.

Ljuba Davidović se je včeraj dopolne in popoldne razgovarjal z ministri dr. Spahom, dr. Korošcem, dr. Hrasnico in Perom Markovićem.

Ministrski predsednik Ljuba Davidović je včeraj sprejel tudi našega poslanika v Bukarešti Čolak-Antića, ki mu je po naročilu zunanjega ministra podrobno poročal o sestanku v Ljubljani.

Vladini krogi sedaj ogorčeno demontirajo vse vesti o demisiji vojnega ministra generala Hadžića. Kategorično izjavljajo, da general Hadžić sploh še ni imel povoda in prilike za odstop. Te vesti so po zatrdu vladinih organov tendenciozne. Širijo se v javnost z namenom, da napravijo splošno zmredno in vznemirjenje. Vladi so te vesti tako neljube, da je odločena, nastopiti proti opozicionalnemu tisku v Beogradu in v provinci z vsemi represalijami in celo nekatere liste popolnoma — zabraniti. (Pa pravijo, da so za svobodo tiska!)

Vladine persekcije proti tisku in uradništvu.

Številne prenestivte in upokojitve. — Zabranitev nekaterih listov. — Spor med vlado in državnim svetom.

Beograd, 1. sept. (Izv.) Med vladino in državnim svetom je nastal načelen spor. Vlada zagovarja načelo, da se imajo uradniki v posamnih ministrstvih izmenjati na podlagi zakona o centralni upravi, ne pa na podlagi uradniškega zakona. To vprašanje sedaj proučavajo v državnem svetu, večina je mnenja, da se ima izmenjava izvršiti na temelju uradniškega zakona. Spor med vladino in državnim svetom ima rešiti plenum državnega sveta.

Ves čas svojega obstoja nova vladina edinole proučava probleme ukazne politike, vse ministri razpravljajo na sejah samo o novih uradniških imenovanjih in o spremembah v statusu političnih uradnikov. Notranji minister Nastas Petrović vodi dnevno v svojem kabinetu dolgotrajne seje, na katerih se razmotriva le vprašanje imenovanj, prenestivte in v pokojitev političnih uradnikov. Vlada namerava prenestiti odnosno vpokojiti več kot 100 uradnikov pri političnih oblasteh.

Vladni tisk očita opozicionalnemu ga obtožuje, da namenoma in vedoma širi napačna, tendenciozna in neslužna poročila o položaju v južnih Krajinah in da s tem ruši ugled države in vlade na zunaj in znotraj. Poučeni krogi trde, da bodo vsled tega nekateri opozicionalni listi, ki gredo v boju proti vladni predaleč in vporabljajo radikalna sredstva, zabranjeni in prenovljani. Tako je bil nekaj Pašićev list sodno zabranjen, češ da ruši ugled vladara. Vladni tisk dalje tudi javlja in potrjuje vesti, da bo vlaada nekatere liste definitivno in za dalj časa prepovedala.

Na drugem mestu vladni tisk obtožuje državno uradništvo, da razširja napačne informacije in jih daje opo-

cionalnim listom, kar je smatrati za korupcijo. Proti uradnikom, ki jim bo dokazano, da so izdajali listom uradne tajnosti, da so namenoma širili napake vesti v liste, se bo postopalo najstrožje v smislu zakona o korupciji in bodo brez pardona kaznovani. S širjenjem napačnih informacij delujejo taki uradniki proti državi in vladni.

Notranji minister je da je sporočil, da se je uvelia revizija uradništva, nastavljenega v južnih krajih naše države. Revizija ima namen ugotoviti sposobnost tamoznega uradništva. Kdo je sposoben in pošten, ostane na mestu. Nesposobni in korumpirani bodo odstavljeni in nadomeščeni z drugimi.

TRIBUNE JUGOSLOVENSKEGA SOKOLA V ZAGREBU ZGORELE.

Zagreb, 1. sept. (Izv.) Na igrališču Concordie za pokrajinski sokolski zlet v avgustu postavljene tribune Jugoslovenega Sokola so sroči postale žrtev požara. Škoda znača nad 600.000 dinarjev. Ni znano, kdo je zanivil požar. Zatrjuje se, da so tribune začeli gotovi lumenti ki so v zvezi s frankovci.

Vladine koncesije Nemcem.

Beograd, 1. septembra. (Izv.) Pod vodstvom posl. dr. Krafta se je danes zglasila pri ministrskem predsedniku Ljubi Davidoviću in ostalih ministri večstevilna deputacija Nemcev iz raznih krajev države. Ta deputacija je zahtevala od vlade, da izpolni Nemcem dane oblike in koncesije. Nemci zahtevajo vpostavitev nemškega »Kulturbunda«. Pri prosvetnem ministru pa se

vse te države več ali manj navajale enake vzroke kot Anglia in lahko rečemo, da je pri tem ona dala vzgled, zakaj bi bile vse velesile pakt odbrije, bi se male države gotovo ne upale ga odkloniti.

Tako je zaenkrat prišlo razožitveno vprašanje na mrtvo točko in treba bo spet začeti pri začetku, zakaj starci načrt, ki ga je odklonila večina držav, ne more služiti za podlago pri novih pogajanjih.

15. udarjanje jader in šumenje vode, ki jo je rezala ladja, videla je samo vodovje in dolgočasno črto praznega obzorja.

Deset idan, proti večeru pa, ko so zadnji solnični žarki ugašali v morju, se je Vajiti, ki se je od jutra sem neutrudljivo sprehajala po krovu, naenkrat ustavila na zadnjem delu »Sibile«, in Harrys, ki je pogledal, se je kar preplašil, tako se je bil spremenil njen obraz.

Približal se je Obrnila je glavo proti njemu. Niene ustnice so se tresle, njeni pogledi so izražali bojažen in bolest. Stegnila je roko nazaj in pokazala v daljavi belo točko, ki so jo njeni dobre oči zapazile na skrajni meji obzorja.

Vseh deset dni iz »Sibile« ni bilo videti niti enega žarka, niti enega dimnika, kajti jadrala je daleč proč od plovne proge, ki vodi v Novo Zelandijo. Sedaj pa, ko se je bližala Wellingtonu, ni bilo vendar nič čudnega, da se je pokazalo drugo jadro. Harrys ni bil prav nič iznenaden.

Vajiti je razumela njegovo misel.

To jadro se nam bliža! Je vzkliknila s treščim se glasom. Ali tega ne vidite?

Harrys je prijet za daljnovid, ki mu ga je ponudila, in gledal dolgo v smeri, katero mu je pokazala, nato ga je pa vrnil, ne da bi črnih besedice. Ona ga je dvignila k očem, ga ponovno povesila, slednjič pa vrgla nedolžni predmet ob tla in zavpila:

Je danes zglasila iz Velikega Bečeja deputacija, ki je odločno protestirala proti temu, da bi se v tem mestu ukinila 4 razredna srbska gimnazija in nadomestila z nemško, ki je preložena iz Romunom odstopljene Žombolje.

Zasedanje skupščine Društva narodov.

Skupščina Društva narodov se je zbrala k svojemu petemu zasedanju danes v pondeljek 1. septembra v Zenevi. Po členu III. Društvenega pravilnika se stoji ta skupščina iz predstavnikov članov Društva. Noben član Društva ne sme imeti v skupščini več kot tri predstavnike in razpolaga samo z enim glasom. Vlade same določajo svoje predstavnike za skupščino.

Pri prvem skupščini (15. novembra do 18. decembra 1920) je imelo Društvo 42 članov, pri tiski je število našlo na 52, letos pa je že 54.

Velika ideja predsednika Wilsona, ki se je nekoč le premogim zdelala utoplja, je uspela in postal v teku let živa realnost. Če si ogledamo delo Društva v preteklih štirih letih, moramo priznati njegovo važnost in uspešnost. Največji uspehi, ki jih je imelo Društvo pri urejevanju evropskih vojnih razmer, so bili: ureditev razmejitev v Gornji Šleziji, ureditev vprašanja Aalandskih otokov in avstrijskih, kakor tudi madžarskih financ. Lani je svet Društva rešil nekatera vprašanja, s katerimi se je zmanjšala velenoslanska konfrena. Začrtal je definitivno mejo med Češkoslovaško in Poljsko glede Javorine in določil statut klajpedonskega (memelskega) ozemlja.

Na gospodarskem, upravnem in finančnem polju imajo posebne komisije Društva tudi helešči lene uspehe, enako na socijalnem polju in v zadavi organizacije svetovnega umstvenega sodelovanja.

Letošnje zasedanje skupščine Društva narodov se bo bavilo predvsem z važnim, težkim in zelo obsežnim problemom varnosti in razoženja držav. Drugih večjih tojk zaenkrat ni na dnevnem redu, izvzemši notranjih upravnih zadev Društva samega (njegov letni proračun in organizacija), vendar se pa ne ve, če morda ne pridejo neprizakovano na dnevnji red novih vprašanja, kot se je to lani zgodilo z umorom laške razmjejitevne komisije na albanosko-grški meji in zasedbi otona Krfa po Italijanih.

Vprašanje vstopa Nemčije v Društvo to pot še ni aktualno, ker nemška vlada še ni prosila za sprejem, pričakovati pa je, da se to po končani Londonski konferenci in ureditvi razmer med Nemčijo in zavezničkimi mordoma zgoditi. Začetek je definitično med Češkoslovaško in Poljsko glede Javorine in določil statut klajpedonskega ozemlja.

Znano je, da je začasna mešana komisija Društva za razoževanje skrbno izdelala projekt medsebojne pomoci v slučaju vojne napovedi, kateri naj bi onemogočil začetek vojne. Predložili so ga vladam vseh držav, a v največje začetanje ga je socialistična vlada Mac Donaldova odklonila, češ da ne daje dovolj garancij in je njegov postopek prepočasen. Veliki Britaniji je sledila cela vrsta držav v odklonila o takem skrbnem projektu. Vprašanje vstopa Nemčije v Društvo to pot še ni aktualno, ker nemška vlada še ni prosila za sprejem, pričakovati pa je, da se to po končani Londonski konferenci in ureditvi razmer med Nemčijo in zavezničkimi mordoma zgoditi. Začetek je definitično med Češkoslovaško in Poljsko glede Javorine in določil statut klajpedonskega ozemlja.

Tako je zaenkrat prišlo razožitveno vprašanje na mrtvo točko in treba bo spet začeti pri začetku, zakaj starci načrt, ki ga je odklonila večina držav, ne more služiti za podlago pri novih pogajanjih.

— Oni so, brezvomno! Edino oni lahko vodijo hitre nego »Sibila«, in sedaj tudi razumem, zakaj. Imajo pomožni motor, ki pomaga jadrom.

Harrys, ki prav nič ni vedel za njene naklepe, je začudeno pogledal in dejal:

— To je njih stvar.

Ona pa mu je divje pokazala hrbet in hitela po testni navzdol v notranjost ladje, vstopila v kablnico svojega očeta in se približala postelji, na katere je ležal.

Saksonu je slo bolje, brezvomno zaradi tega, ker v svoji bolezni ni bil v stanu, stegati roke do steklenice z žganjem, ki je bila postavljena na polici nad njegovo glavo.

Vajiti ga je opazovala nekaj trenotkov, potem pa je odprla skrinjico, ki je bila na mizi. Vzela je iz nje vbrizgalno iglo in jo napolnila s svetlo tekočino, ki se je nahajala v malih steklenicah iz modrega stekla. Iglo je skrbno vtaknila v plamen male alkoholne svetiljke in ko se je vrnila k postelji svojega očeta, mu je zavilala rokav do komolca.

Sakson se je zbudil. Nežno je pogledal Vajiti.

— Drago moje dete, ji je dejal, skrbi dobro za svojega starega očeta.

Vajiti je spretno porinila iglo pod Saksonovo kožo in počasi injicirala tekočino, ki jo je vsebovala. Močno zdravilo se je izlilo v bolnikove žile. Sakson se je krepko usedel v postelji, podprt od blazin. Njegove oči so se začele normalno svetiti.

Najbolj sporna točka pri garancijskem paktu je določitev napadalca. Ko je ta nesporno določen, prijeđe države članice Društva napadeni državi na pomoč. V naglici dogodkov, zapletljivih in diplomatskih korakov, ki se vrše tik pred izbruhomake vojne, je pa nemogoče naglo in z absolutno gotovostjo določiti, kdo je napadal. Medtem ko bi svet Društvo o tem razpravljal, bi bila vojna že v polnem teknu. Propadlu garancijskemu paktu so očitali Angleži, da je bil njegov post-

opek pri določitvi napadalca vse prepričen in zato iluzoričen. Američani so zato izdeali nov načrt za garancijski pakt, v katerem se nahaja enostaven in siguren postopek za določitev napadalca: vsaka podpisanih držav, ki jo počliče pred stalni mednarodni sodni dvor druga država, katera se smatra za od ogroženega, in ki v štirih dneh ne bi pripozna kompetenča tega dvora, bi bila v tem inso facto spoznana, da je zakrivil napad. Tak načrt zasluži vsekako resen štiriljubni v bomo o njem še poročali.

Politične vesti.

= **Vlada poštenjakovičev.** Sedaj je vlada nekajko umolknila. Ko pa je bila v opoziciji, je neprestano razglasila svojo poštenost ter blati druge s korupcijo in nasilju! Odkar je pisana družba na vladni, vrši tako korupcijo in tako nasilje, da je pravo čudo, da se še drži na vladni. O tej vladni poštenjakovičev prihaja do redalje Iepše stvari na dan. Tako čitamo v beogradskih »Novostih«, da se vlada imenuje vlado čističnih rok, da lažje »služi«. Vse kaže, da je nameščen sklenila podaljšati Bleerovo posojo, klub temu, da je ta skupina kršila svoje obvezne in da bo moralna radi tega nositi posledice, za nas pa bi novo posojo bilo v sedanjem trenutku ugodnejše, ker so do arne razmere na zapadu mnogo povoljnije. Klub temu hoče vlada sprejeti Bleerovo posojo, to pa radi tega, ker stoji za Bleerovim posojo gospodne sedanje vlade. Za posojo se je zavzemal tudi zemljoradnik Joca Jovanović-Pižon, salonski seljak, kakor so vsi zemljoradniki v Jugoslaviji, ki bi si radi ustvarili veliko »partijo« in na ta način visoka položa v državi. Ta zemljoradnik spada tudi v vrsto tistih, ki so vplili proti korupciji, da prikrije lastno korupcijo in lastne poslovne namene. Njegov zet je zloglasni Praportovič, senzal Bleerovega posoja! Zet, senzal, advokat, opozicionalist proti »korupciji«, zunanjemu ministru — zvezze so jasne! Lep tableau!

Dnevne vesti.

V Ljubljani, dne 1. septembra 1924.

»Moje kraljestvo ni od tega sveta.«

Veliki učitelji je izgovoril te besede zato, da jih učenci slišijo, da se po njih ravnajo. Komaj pa je izdihnil na križu svojo blago dušo, so farizeji raztrgali njegova oblačila, oskrnili njegovo ime in potepiali ideje, za katere je šel pod križem na Golgata. Ljudstvu so nasuli v oči in ušesa peska, da ne vidi razdanege plesa na težakoven tilnik in ne sliši, kako se mu rogojajo v obraz tihi, ki so si prilastili monopol oznanjanja krščanskih resnic. Učitelj je opozarjal in učil svoje učence: »Dajte Bogu, kar je božjega, in cesarju, kar je cesarjevega, učenci so se pa polastili posvetne oblasti in pozabili, da človek ne živi samo od kruha in razkošja, v katerem se valjajo današnji božji namenitki na zemlji.«

Ko je cesaropapizem izgubil svojo moč, so se razkropili njegovi agenti po vsem svetu, da rešijo, kar se še daje rešiti. Kristusove nauke so vrgli med ljudstvo, zasužnili so z njim človeštvo ga duha, dasi je hotel ustanovitelji krščanstva baš s temi nauki človeštvo osvoboditi duševnega robstva. Sami pa so šli na delo, da ukrotijo in spravijo pod svojo oblast tudi človeka kot državljanina in zasebnika. In danes jih vidimo na najvišjih mestih gospodarske in politične uprave. Božji namestniki na zemlji so državni poglavari, ministri, narodni poslanci, predstojniki gospodarskih podjetij, skratka, javni ekspresenti posvetnih interesov cerkve kot ustanove, ki si je tekmo stoletij pridobiла na račun ljudskih žuljev ogromno premoženje.

In nihče bi jim ne zameril, če bi se njihove besede strinjale z dejanjem. Nai bi pošteno in odkrito priznali, da so pod kožo rdeči, da so podvrženi, kakor drugi ljudje, vsem nagonom in strastem, da tudi delo njihovih rok ni vedno in čisto pošteno. Nai bi ne skrivali pred lahkovernim ljudstvom, da je slavolepje in vlažoželinost tudi pri njih osvega delovanja in nehanja. Saj kdor ima oči, se itak lahko prepriča, da je v praksi vse to res. Pa nočejo priznati, ker se boje pravične sodbe zapeljati ljudstvu. Včasih jim pa vendar vide nepremišljena beseda.

Tako se je zgodilo tudi klerikalne mu poslancke v češkoslovaškem parlamentu, Vaclavu Myslivcu, ki je te dni na shodu na Sveti gori izjavil:

»Danšnji režim bomo mi (klerikalci) izpodkopavali dotlej, dokler ga ne strogoglavitimo in dokler katoliško ljudstvo ne bo imelo prezidenta, ki bi se prišel pokloniti božji materi.«

Drugi govornik, katoliški duhovnik Tylinek, je pa povedal še to, kar je njegov kolega iz previdnosti zamolčal. Z besedami: »Ne uklonimo se niti ministrom, niti najvišjemu državnemu funkcionarju. Naš najvišji vladar je sveti oče, je povedal to, kar misli danes klerikalizem povsod. V nekaterih državah so klerikalne stranke že na krmilu, drugod delajo z vsemi štirimi, da se polasté državne uprave, in ker jim gre delo vsled naivnosti ljudskih mas dobro od rok, so že začele sanjati o restavraciji nekdanje svetovne moči cesaropapizma. Črna internacionala, ki obeta človeštvu najhujšo reakcijo, je že na pohodu. Verski čut jim je samo še priomoček za doseg tega cilja, krščanske nauk pa pretveza, pod katero se polagoma vspenjajo na prestol neomisljene posvetne moči. Zgodovina se ponavlja.★ ★ ★

— Zakaj so umrli junaki? Zapomnite si, piše »Slovenec«, da so umrli suvereni Srbi, svobodni in politično suvereni Hrvati, svobodni in politično suvereni Slovenci sporazumno tvorijo eno državo, kjer bodo vsi enakopravni in nihče ne bo drugega nadvladal.« Če bi vprašali junake, padle za naše osvobojenje, so li res umrli zato, da se ustanovili država, ki je zdaj molzna krava gospode, ki je med vojno pošljala te junake pod zvoki avstrijske himne na vrbe, ki niti s prstom ganjila, da se Jugosloveni osvobodimo, bi se junaki obrnili v grobu in prokleti to farizejsko družbo. Nihče ni umrli zato, da zraste na njegovih kosteh karikatura države, kjer imajo glavno besedo samo tisti, ki so spregovorili o svobodi in politični suverenosti šele takrat, ko so jih razmire same prisilile, da se spreobrnijo iz avstrijskega Savla v navideznega jugoslovanskega Pavla. Tudi ni nihče umrli zato, da pride jugoslovensko ljudstvo pod kribo palico črne internacionale, ki je v vseh novih državah na delu, da spravi politiko v predvojni rimski tir.

— O ministrih pravi »Slovenec«, da niso narodni ljudje. To so člani vlade in parlamentarni funkcionarji, ki vodijo politiko v smislu in po smernicah, ki jih diktira parlamentarna večina, ki tež odgovarjajoča sestavljenia (?) vlada. Ministro postanejo ministri kot politiki in parlamentarci. Glavni atributi takih ministrov so zlasti na-

očniki, uradni načelniki in referenti, ki bi vsaj morali imeti potreben strokovno sposobnost. Minister mora biti predvsem politik in parlamentar, zato kaj drugače sploh ne more postati minister. Ker pa ima SLS še nebot takih »politikov« in »parlamentarcev«, se ni bat, da ostane Jugoslavija brez ministrov.

— POLOŽNICE za cenjene naročnike prilagamo danes. Prosimo, da se jih poslužijo vši oni, katerim je poteka naročnina s septembrom odnosno z avgustom.

— Sedemdesetletnico svojega življenja slavi danes vpokojeni mestni učitelj g. Jurij Režek v popolni leseni in duševni čistoti. Odličnemu šolniku, ki si je znao pridobiti s svojim delom in nastopom splošne simpatije, ki je bil vselej neomahljiv narodnjak in na prednjak, kljčemo k njegovemu jubileju: Se na mnoga leta!

— Italijanski delegat v Ljubljani umrl. Na težki bolezni je včeraj zjutraj umrl tukajšnji kr. italijanski konzularni delegat Umberto Comelli-Stuckenfeld. Pokojnik je že daje časa bolehal na težki neodzdravljivi bolezni, ki mu je končno tudi prestrigla nit življenja. Bil je poročen s hčerkico iz znane Kregarjeve rodbine. Kot koncilianter in uslužen uradnik je vžival splošne simpatije. Pogreb bo v torek ob 15. Blag mu spomin!

— Preureditev magistratne službe v Ljubljani. S 1. septembrom je upokojen magistratni nadsvetnik Evgen Lah. Šolski referat prevzame magistratni svetnik Fran Govekar. Magistratni tajnik dr. Arnost Brilec bo vodil odslej konceptno popisovalni urad, volilni kataster, domovinstvo in državljanstvo. Stanovanjski urad prevzame namesto njega koncipit Heribert Svetel. Tajnik dr. Riko Fuč v prevzame zopet socialno in politični referat (mestne revexe), tajnik dr. Ivan Letnar pa bolniški, nezgodno in pokojninsko zavarovanje ter policijski referat. Nadsvetnik Fran Jancigaj je prevzel zopet gospodarski referat. Volilne mu katastre je dodeljen Fran Erjavec.

— Iz poštnih služb. Imenovani so za tajnik I. kategorije pri ravnateljstvu pošte in brzojava v Ljubljani Anton Suhač, Joško Peršič in dr. Bogdan Kurbus; za mehanika v delavnici v Splitu Josip Černe; pomeničen je iz Maribora v Grad poštni uradnik Rudolf Kolbenzen.

— Nemški fotografi v Dalmaciji. Skupina berlinskih fotografov prepotuje Dalmacijo in fotografira vse važnejše kraje in prirodne lepote ob obali dežele in v notranjosti v filmske svrhe.

— Za barske pri bolnišnicah. Ministrski svet je odobril ministrstvu za narodno zdravje kredit 12 milijonov dinarjev za gradbo barak pri raznih bolnišnicah, ki imajo služiti kot bolniški oddelki.

— Kovinski drobir. Finančno ministrstvo ne izpremeni predpisov o prometu z drobnimi novčanicami državne izdaje, ker se kmalu odredi izdelanje kovinskega drobirja v smislu finančnega zakona za 1924—1925.

— Učak sodiščem. Ministrstvo pravde je ukazalo, da za čas sodniškega kongresa v Beogradu ne sme nobena sodnja prekiniti svojega poslovanja.

— Invalidski zakon. Ministrski predsednik je včeraj sprejel zastopnike invalidov, ki so mu predložili spomenico invalidskega udruženja k načrtu zakona o invalidih.

— Češkoslovaški avijetiki nad Beogradom. V soboto so pripluli s svojima dvema avijonom češkoslovaški avijetiki iz Novega Sada nad Beograd. Izvršili so nekoliko fotografij in se vrnili v Novi Sad, kjer so gostje naše zrakne flote.

— Penzionirani oficirji blvje avstro-ograke vojske. Vsi blvji g. oficirji avstro-ograke vojske, ki so bili že pred prevaratom penzionirani in žive na teritoriju Ljubljanskega Vojnega Okruga, naj se zglate pri Ljubljanskem voj. okrugu, soba št. 92, in prinesejte seboj vse voj. dokumente, kateri so v zvezi z penzioniranjem. Oni g. oficirji, ki so osebno ne morejo zglatiti, naj čimprej pošljete podatke in tozadovne dokumente, iz katerih je razviden zadnji čin, in primek, točen naslov, s koliko službenimi leti je bil upokojen, koliko mu je bila zadnja letna sistematična plača v krovu in kedad je bil upokojen, ter končno pri kateri državni blagajni sedaj prejemka pokojnika.

— Kolektivna pogodba z blagajnčini zdravnik. Osrednji urad za zavarovanje delavcev v Zagrebu je odobril novo kolektivno pogodbo, ki jo je Okrožni urad v Ljubljani sklenil z Zvezo blagajnčnih zdravnikov za Slovenijo. Ta pogodba velja od 1. junija tl. dalje. Ko se pogodba dočka, se dostavi vsem blagajnčnim zdravnikom. Novi pavšalni mesečni prejemki se nakanje v septembra, ob kateri prilikl se obračuna tudi razloček na prejemkih za čas od 1. junija do 1. septembra.

— Pogrebne svečanosti pod Triglavom. Včeraj dopoldne so imeli sloven. planinci klub krasnemu dnevu prav žalosten izlet v Triglavsko pogorje. Velika družba, nad 300 planinov v planincu, se je pomikala s sklonjenimi glavami, skozi lepo gorsko dolino Vrata, proti Aljaževem domu; na čelu stvolasti župnik Aljaž Šiš so, da se udeleže pogrebne svečanosti za ponesrečenim Vladimirjem Topolovcem. Nenavadn spreved se je ustavil pod Triglavsko steno, kjer je opravil pogrebne molitve župnik Aljaž, nakar je pevski zbor planinov zapel nekaj ganilnih žalostnik. Po končanem obredu so položili pod steno krasen šopek planink. Žalne svečanosti so se udeležili tudi nevrečni starci in sorodniki ponesrečenega Vladimira Topolovca.

— O ministrih pravi »Slovenec«, da niso narodni ljudje. To so člani vlade in parlamentarni funkcionarji, ki vodijo politiko v smislu in po smernicah, ki jih diktira parlamentarna večina, ki tež odgovarjajoča sestavljenia (?) vlada. Ministro postanejo ministri kot politiki in parlamentarci. Glavni atributi takih ministrov so zlasti na-

Aleksander Knez

pooblaščeni senzal Ljubljanske borze se priporoča za izvrševanje

vseh borznih naročil

posebno za posle v efektih, vse vrstah žita in moke, jajc, sens, slame, fižola, vina itd.

Brzovji: KNEZ, Ljubljana. **Telefon štev. 80.**

česar je nastal momentano kratek stik in je več luči ugasnilo.

— Beogradski »sadiste«. Beograd ima zoper svojo senzacijo. Na ulicah se pojavi slov, ki na promenadi poliva toalete devojk in dam z vitriolom. Policia je storila energične korake, da izsledi tega »sadista«.

Iz Celja.

— c Nova koncesija. Ministrstvo trgovine in industrije je izdalо g. Ivani Bizjak, krojšku mojstru v Celju, poleg učnega zavoda za prikrojevanje damskih oblik tudi koncesijo za prikrojevanje moške garde. Omenjeni zavod sprejema oskrbo v pouk za prikrojevanje tudi krojače.

— c Poljška kronika. Od 20. do 26. avgusta je bilo v Celju izvršenih 25 arecij, med temi 3 radi poverenje, 1 radi zločina tativne, 3 radi prestopa tativne, 1 radi sumca tativne, 10 radi ekscesov in pjanosti, 3 radi potepuščin v berdenah, 2 radi lahke tativne poškodbe, 1 radi prepovedanega povratka in 1 radi vmečevanja v silo.

— c Telovadni nastop Sokolskega društva v Celju se vrši v nedeljo 14. septembra v Celju in na 11. sept., kadar je bilo pomotomo javljeno.

— c Umrlo je v juliju v Celju skupno 20 oseb in sicer: 4 v mestu, 12 v javni bolniči, 3 v vojaški bolniči in 1 v invalidskem domu.

— c Škrletica v Celju. Ne vedno ni po nehalo. Ponavljajo se še vedno posamezni slučaji.

— c Ali je to domača tredka: Iz celjskega okraja nam pišejo: Z odrom na Vašo notico v Slov. Narodu z dne 27. avg. pod zaglavjem »Ali je to domača tredka« prosimo da objavite sledenje pojasnilo: Zbratil je inseratov za sejmski katalog je pridelil v pisarno g. Borlaka v Celju, ki je bil g. Borlak odsonen. Uradnik mu je dal inserat, da se naj objavi v slovenskem, srbohrvatskem in nemškem jeziku. Kako je prisel nemški inserat na prvo mesto je imenovanem neznanom in ga ne zadene nikaka krvlja. Opaska, da je to stara nemška tredka je nepravična, ker je g. Borlak tako starejši kot mlajši viskard, kako so govorili o Avstriji in njene zvezničkih. Marsikateri zaslišanec, ki sam ni imel čiste vesti, da je ovaj mlajši mu rojake, posebno, ako so mu zamerili kot višje šarže. Samo pri blvšem 17. pešpolku so hrani in tajnem arhivu po takih ovdov, kako so vedli sovjetti, s kom so občevali, kako so govorili o Avstriji in njene zvezničkih. Marsikateri zaslišanec, ki sam ni imel čiste vesti, da je ovaj mlajši njegov mlajši sin, ki je vodil obnovljivo občino v celji. Tako naj se vedno zadnjo veliko sokolsko pridelite žrtoval brez odškodnine ves les kar je bilo gotovo vredno že 3000 Din in to na prvo prošnjo. G. Borlak je eden tistih izredno mlajših obrtnikov in trgovcev, ki so si s skromnimi sredstvi po svoji izredni delavnosti in podjetju ustvarili lepo industrijsko podjetje in se ni nikdar, dasi se je vedno čutil Slovenca, vklapljal v politiko. To konstatacija lahko podam v imenu narodnega trga Št. Jur ob juž. žel., ker je nam rodbina že leta in leta dobro znana.

Izpred sodišča.

— Majšken premalo dokaza je bilo pa bl. Anton Žmavec, kleparski pomočnik, doma iz Gozdov pri Brežicah obsežno radi tativne. Bilo je takole: Dne 15. februarja malo pred poldinjem je opazil kleparski mojster Lovro Pičman v Ljubljani, da mu je ukral nekdo iz skupnosti, katerega je imel obesenega na steni v pisarni listnico v kateri je imel 1220 Din. Tačko je poklical vse vajence nazaj in jih preiskal dozad. Današnjega obtočenca pa takrat niti osmeli ni in ga tudi ni preiskal, dasi se je možu že takrat, kar se je pa že le kasneje ugotovilo precej sumljivo vedel. Osumili so ga največ na ispoved njegove gospodinje Bestrove, ki je povedala, da je jih prinesel vpisnik novi plačil in čevlje, da bo bočkotne prelaskave radi tativne pri Pičmanu in naj mu ona te stvari shrani. Na vpravščanje, kje je dobil denar, da si je to kupil je odgovoril Žmavec, da mu je dobro 500 Din predujma. — To ni bilo res. Kmalu nato pa je Žmavec odšel in je rekel Bestrovemu, da ga pa dne ne bo, ker gre v Medvode gledat nek turn. Mož pa jo je popihal na Bled, kjer so ga aretrirali. Občenec je bil pri obnovi silno razburjen in je odvral na resen opomin, da naj bo miren: »Gospod koko bom pa miren, če imate 6 tednov zaprtega, pa nisem nicesar ukračel.« Ker se mu pa klobu težkim indikacijam tativne ni mogla dokazati, je bil Žmavec oproščen, vendar pa ne dobi nobene odškodnine za prelaskovali zapor, dasi je zahteval, ker a to oprestilno sodbo sum tativne še vedno ni razpršen.

— Za brata in sina sta se zavzela setra in mati Alojzija in Marija B. Nastavljala se mu je baje neka očenjena tenska in je fanta zapredala tudi v svoje mreže. Šlo sta pa pri tem Mitenčin vendarle predale. Najprej sta ji pisali precej ostromo, v katerem sta ji očitali njevo razmerje do brata v takem tonu, ki je žaliv. To jima pa še ni zadostovalo in sta jo na hrušile tudi na cestu, kjer sta ji poleg drugega na gres oditali, da lahko dobiti življe, kupuje in poje, ker ima dva moža. Občenki, ki sta trdili, da je bojni in ljudska glas tam v okolici o tem, odkar je prišla ta nesreča v kraj, da se je brat radi te nesreči, ki hodi včasih fante dražiti celo v moški oblike popolnoma spremenil. Ponudili sta tudi za vse svoje pismene in usteme obdožljivite dokazi resnice že z osirom na druge osebe niso dopustni, jih je moral sodnik kaznovati radi žaljenja časti in sta

bili obsojeni obe in sicer mati na 500, hčerka pa na 100. Da globe in morata plačati se

Gospodarstvo.

"Kongres trgovskih in obrtnih zbornic v Beogradu."

Beograd, 31. avgusta. Lansko leta je bila v gospodarskih in trgovskih krogih sprožena ideja, naj se vrše kongresi trgovskih in obrtnih zbornic, na katerih bi se razpravljali celokupni gospodarsko-politični problemi in interesi naše države. Ti kongresi so eminentne važnosti, kajti zastopniki tako važnih korporacij vrše kot pionirji veliko mesto, da grade enotne temelje našega gospodarstva in da varujejo v resnicig spodarsko enotnost naše države. Prvi tak kongres je bil spomladi v Skoplju, ki je obrodil dobre in pozitivne uspehe. Letošnji II. kongres je bil sklican v Beograd in ter je trajal dva dne. V soboto 30. avgusta ob 10. dopoldne je predsednik beogradske Trgovske zbornice Gjorgje Radojlović otvoril II. kongres Trgovskih in obrtnih zbornic v veliki dvorani borze, pozdravljajoč napreje došle delegate iz vseh krajev države, kjer imajo svoje sedeže te važne korporacije. Ljubljansko Trgovsko obrtno zbornico zastopao: Zbornični tajnik dr. Fran Windischler in Ivan Mohorič in konzulent Fran Žiga.

Po izvolitvi predsedstva in viharem sprejetju ustanovne izjave Nj. Velikemu Aleksandru je kongres takoj prešel na pravi dnevni red ter so posamezni strokovnjaki podali izcrpna poročila o gospodarsko-političnem položaju naše kraljevine. Iz teh poročil je ogledno reasumirati naslednja dejstva:

Naš izvoz letosnjega leta bo znašal 8.341.800.000 dinarjev. Dinar stalno raste in se je od leta kongresa povečal za 15%. Po kvaliteti in kvantiteti je letosnjem žetev vsled elementarnih katastrof mnogo slabša od lanske. Po izjavni finančnega ministra se obtok novčanice ne povira. Zelezniki promet se izboljšuje.

Podpredsednik beogradske Trgovske zbornice Milijutin Stanojević je pregledno poročal o splošnem gospodarskem položaju naše države in o naši izvozni politiki. Omenil je med drugim, da je prvi kongres v Skoplju izkalkuliral, za koliko se bo letos izvozilo in v koliko se bo naš dinar dignil. Na tem kongresu je bilo ugotovljeno, da se bo lansko leto izvozilo za 7 milijard 700.861.000 dinarjev, in izvoz je de facto znašal 8 milijard 48.861.000 dinarjev, kar je bil izvoz povoljen. Ravnatoško škodujejo dinariju izjave politikov, ki se dajejo brez globokega pomisla v javnost. Mi na borzi se bojimo eventualnih izjav, kakega politika. Bivši in sedanji ministr sta storila dve koristni izjavi, ki ste imeli povoljen rezultat, izjavi, da se ne bo povečal obtok novčanice in obvezni vojne odškodnine.

Druga kalkulacija je bila, da bo naš dinar rastel in da se bo poboljšal za 15%. Dne 1. septembra 1923. je dinar notrjal v Curihi 5.80, a dne 29. avgusta 6.70. Od preteklega leta je dinar stalno rastel, dokler ni v marcu tega leta izbruhnila ministrska kriza. Z izvozom se je dinar začel dvigati, toda škodila mu je politična kriza. Od marca dalje je dinar stal slabo, čeprav za to ni bilo nikakih tehnih razlogov, ker je bil izvoz povoljen. Ravnatoško škodujejo dinariju izjave politikov, ki se dajejo brez globokega pomisla v javnost. Mi na borzi se bojimo eventualnih izjav, kakega politika. Bivši in sedanji ministr sta storila dve koristni izjavi, ki ste imeli povoljen rezultat, izjavi, da se ne bo povečal obtok novčanice in obvezni vojne odškodnine.

Glede ažlia v svrhu podpiranja naše domače industrije je treba postopati previdno in polagoma. Nam trgovcem je vse enako. Ce se poveča ažijo, povsode se bodo cene in to bo plačal konzument.

Govornik je dalje koncem svojega govorova s posebnim naglasom izjavil, da se je sedaj na kongresih trgovskih in obrtnih zbornic javno manifestiral edinstvo vseh gospodarskih in pridobitnih krogov, kar je najboljši odgovornim, ki govorje o nekakem separatizmu na naši državi.

Zanimiva je bila dalje kratka izjava finančnega ministra dr. Mehmeda Spahe o obtoku novčanice. Dejal je: "Vlada smatra, da bi vsak povisitev obtoka novčanice zmanjšalo vrednost dinarja, vsled česar ga ne bo povisala. O carinski tarifi vlada še ni storila sklepov. V vprašanju povisjanja ažija je treba postopati polagoma. Povisitev ažija bo brezvonomo vplivalo na široke sloje prebivalstva. Vlada ima vedno pred očmi i interesu industrijev in delavcev. Ažijo se bo postepeno povisoval."

POROČILO O NASEM POLJEDELSTVU.

Načelnik poljedelskega ministrstva Stanojević je v statističnem pregledu očrtal položaj našega poljedelstva in izglede letosnjeg žetve. Poročilo veli:

"Po kvaliteti in kvantiteti je žetev pšenice slabša nego preteklo leto, ki je bilo za pšenico eno najugodnejših."

Prvotni statistični podatki iz meseca junija računajo celokupni pridelek pšenice na 19.265.644 metrskih stotov, kar se pa mora vsled elementarnih katastrof zmanjšati za 25%. Celokupna žetev letos bo znašala na podlagi teh računov okoli 14.500.000 stotov, dočim lansko leto, 16.620.147 stotov. Po kritiku odmačnih potrebščin ostane za izvoz 15.000 vagonov pšenice.

Rži se bo pridelalo okoli 1.400.000 stotov. Za izvoz ostane rži 14.000 vagonov.

Ječmena se pridelala okoli 3 milijone stotov in se ga bo lahko izvozilo 166 vagonov.

Ovsja je bilo letos posejanega več nego lansko leto. Pridelalo se bo ovsa 12.832.378 stotov. Za izvoz ostane ovsa 7000 vagonov.

Po zbranih podatkih je letosnjem žetev koruze izborna. S koruzo je zasejane 1.800.000 ha zemlje. Dosežena bo načoljša letina. Računajo, da se pridelala koruze 27 milijonov stotov. Za izvoz je računato 20.200 vagonov koruze.

Sladkorna pesa je letos uspela in bo obrobljena dvakrat toliko kot lansko leto. Pridelalo se je bo 8.800.000 stotov. Sladkorja se bo pridelalo 924.000 stotov. Ker znaša potreba sladkorja v naši državi 7200 vagonov, ostane za izvoz sladkorja okoli 2000 vagonov.

Nepopolna so poročila o sadju in grozdju. Vino bo slabo vsled neprestanega dejavnega vremena. Sadje je edino dobro obrodilo v Sloveniji.

Kongres je dalje na sobotni plenarni seji sprejel še poročila o obrtnih in drugih strokovnih šolah. V državi je 292 obrtnih šol z 39.220 učenci. Slovenija šteje 42 obrtnih šol s 4000 učenci. Dalje je sledilo poročilo o naši konzularni službi v inozemstvu in končno poročilo o našem javnem prometu.

Načelnik prometnega ministrstva Panić je kratko izjavil, da se promet izboljšuje. Letos je mnogo boljši kakor lansko leto. To velja tako za tovorne, kakor tudi za osebne vlake. Povdaria, da je neupravičena kritika o prevliskih zelenskih tarifih. Mnogo se krši, toda zelenski tarifi pri nas niso tako visoki, kakor v drugih državah.

Plenarna seja kongresa je bila v soboto ob 13. popoldne zaključena. Kongres je izvolil šest sekčij, ki so razpravljale posamezna trgovska, obrtniška in izvozniška vprašanja. Sekcije so delale v sobotu pozno v noč.

Beograd, 1. septembra. (Izv.) Dva dni trajajoči kongres trgovskih in obrtnih zbornic je bil včeraj slovensko zaključen. Kongres ni stavljal nikakih rezolucij, pač pa je sprejel razne spomenice in nasvete, kako se ima usmeriti naša trgovina in naš izvoz. Včerajšnja plenarna seja pod predsedstvom Gj. Radojlovića je pričela zborovati ob 10. dopoldne in je trajala do 13. popoldne, na kar je sledil svečen obred.

Tajnik zagrebške Trgovskoobrtnicke zbornice Čuvaj je predlagal, da se naj naše trgovske agencije ukinejo, ker niso pokazale nikakih koristnih in pozitivnih rezultatov. Ta predlog je bil z odobravanjem sprejet.

Kongres je nato skiciral razna vprašanja in želite posameznih trgovskih in obrtnih zbornic, osobito one iz Hrvatske in Slovenije. Te želite se nanašajo pred vsem na pričetek izvozne kampanje, ki je že v polnem teknu. Kongres je sklenil, da se vse spominice in želite predlože ministrstvu trgovine in industrije, da jih prevdarno in primerno vpoštova.

Sarajevski delegat je predlagal, da se naj kolikor mogoče pospešuje trgovska in obrtna školstvo v svrhu boljše izobrazbe našega naraščaja.

Predsednik kongresa Radojlović je predlagal, da se naj ukinje zakon o prilini poravnavi izven konkurza (tečaja), ker tako poravnava nekoristno vpliva na javno moralno, na ugled trgovstva in države. Predlog je bil z odobravanjem sprejet.

Nadalje je bilo prečitano strokovno mnenje Udrženja izvozničarjev o izvozu za leto 1924. V tem letu kaže račun, da bo izvozeno za 814.500.000 Din pšenice, za 750 milijonov kuruze, za 110 milijonov fižola, za 1228 milijonov žive živine, za 600 milijonov mesa in mesnih izdelkov, za 800 milijonov jajc, za 900 milijonov gradbenega lesa, za 300 milijonov sirovega bakra, za 400 milijonov konoplj, za 425 milijonov lanskega duhanja, za 100 milijonov kalijevega karbida, za 180 milijonov azbesta in škriljevca, za 60 milijonov dest. drv, za 59 milijonov železa, za 60 milijonov izdelanih kož, za 18 milijonov bombaževega blaga, za 30 milijonov celuloze in še za več milijonov ostalih predmetov. Celokupni izvoz bo letos po tem mnenju izvozničarjev znašal 10 milijard 400 milijonov.

Zagrebski delegat Carnelutti je poročal zelo stvarno o nevzdržljivem položaju našega malega obrtnika. 10% obrtnikov je bilo letos primorani,

da so opustili svojo obrt, ker ne morejo več zmagovati težkih davčnih in drugih bremen. Glavni vzrok, da mala obrt peša, tiči tudi v tem ker je kredit zelo drag. Obrotniki ne morejo zmagovati tako visokih bančnih obresti. Obrestna mera, ki znaša pri nekaterih kreditih do 34%, se mora za obrtnika zmanjšati. Dalje je tudi bila doslej zelo krična strankarska davčna obremenitev obrtnika. Država mora podprtati malega obrtnika in malega kmeta, ker sta to dva konservativna elementa, ki tvorita krepak temelj države. Poročilo Carnelutti je kongres razposlje na vse obrtne zadruge in organizacije in se obenem predloži ministrstvu trgovine in industrije.

Kongres splošno smatra, da bo letosnjem izvoz mnogo nadkrijeval lanskoga.

Razvila se je daljša debata o uvedbi novega carinskega tarifa.

Skljenjeno je bilo, da se vrši prihodnjem kongresu v Sarajevu.

ZAŠČITA DOMAČE INDUSTRIE.

Centrala industrijskih korporacij naše države je predložila finančnemu ministru spomenico, iz katere posmemamo:

Kriza, v kateri se že več časa nahaja, gotovo vse panoge naše industrije, se je poostriali v zadnji dobi tako, da je nadaljnje delovanje in obstanek ogromnega števila tudi najsolidnejših podjetij resno ogroženo. Glavni razlog za to krizo je naša obsolutno nezadostna carinska zaščita. Na eni strani pojedini osnovni stavki današnje carinske tarife ne odgovarjajo več današnjim razmeram industrijskih panog, ki so se po reviziji carinske tarife v letu 1921 vedno bolj razvile, na drugi strani so z nadplačljivo carinami z današnjim razmerom po faktični zlati pariteti, nego tudi z raznimi sistemami izvoznih in izvoznih dovoljenj.

Inozemska konkurenca je v poslednjem letu vrgla na naše trge velike količine raznih predmetov po ceni, ki je nižja od prodajne cene v lastni državi, pa celo izpod proizvodnjskih stroškov, samo da onemogoči prodajo naših domačih produktov. Našemu industrijalcu je med tem onemogočen odnosno zelo težkočeten izvoz v tuje države, ki so vse po vrsti začeli svojo produkcijo ne samo z visokimi carinami in carinskimi nadplačljivimi po faktični zlati pariteti, nego tudi z raznimi sistemimi izvoznih in izvoznih dovoljenj.

Vsa industrijska podjetja v deželi so v prvi vrsti radi tuje konkurence v poslednjih mesecih vedno bolj omenjila delo in odpustila delavce, tako da sedaj delajo z malim številom, v nadalje dolgo in željno pričakovana nova carinska tarifa s ponlim ažijem stopi v veljavo v najkrajšem času. Veliko število podjetij se še ni odločilo, da opusti biti, da vstavi delo in odslovi delavce, ako pa ne pride v najkrajši dobi carinska zaščita, naštopi katastrofa za celo vrsto industrijskih podjetij.

Argument, ki se največ uporablja proti zaščitni politiki, je ta, da se trdi, da se bo živiljenje podražilo. To bi se moglo zgoditi za prvi trenutek glede nekaterih predmetov, zlasti onih, ki jih iznemšemo meče na naš trg po ceni, nizji v lastni državi, s ciljem, da vprostasti s tako konkurenco naše domače podjetja. Dokazano pa je z ekonomskim razvojem drugih dežel, da se z zaščitno politiko končno dosegna baš pocenje živiljenja, ko se pojavijo prvi plodovi zaščitne politike. Pod njenim okriljem se razvija produkcija do popolne sile, kapiteta podjetja se, v polni meri izkoristi in na ta način se manjšajo stroški in pridelki postajajo ceneši.

Brez dovoljne zaščite bi naša industrija propadla, inozemstvo bi nam dalo prednost v delovanju, da vprostasti s tako konkurenco naše domače podjetje. Dokazano pa je z ekonomskim razvojem drugih dežel, da se z zaščitno politiko končno dosegna baš pocenje živiljenja, ko se pojavijo prvi plodovi zaščitne politike. Pod njenim okriljem se razvija produkcija do popolne sile, kapiteta podjetja se, v polni meri izkoristi in na ta način se manjšajo stroški in pridelki postajajo ceneši.

Brez dovoljne zaščite bi naša industrija propadla, inozemstvo bi nam dalo prednost v delovanju, da vprostasti s tako konkurenco naše domače podjetje. Dokazano pa je z ekonomskim razvojem drugih dežel, da se z zaščitno politiko končno dosegna baš pocenje živiljenja, ko se pojavijo prvi plodovi zaščitne politike. Pod njenim okriljem se razvija produkcija do popolne sile, kapiteta podjetja se, v polni meri izkoristi in na ta način se manjšajo stroški in pridelki postajajo ceneši.

Obveznice o vojni škodi. Med tistim se žirijo vesti, da bodo obresti od obveznic o vojni škodi plačevali le 10 let.

ker da imajo te obveznice le na 10 let kupe. Generalna direkcija državnih dolgov izjavila, da so te vesti neistinite in temeljne in da jih žirijo spekulanti, da bi priznali v posest teh obveznic po kolikor mogoči nizki ceni. Po členu 8. zakona o izplačilu vojne škode se te obveznice amortizirajo v 50 letih. Kadar bodo sedanjii kuponi porabljeni, prejmejo lastniki na podlagi talona novih 20 kuponov in tako naprej tako dolgo, dokler ne dobi vseh 30 kuponov.

— **Hmelj, III. brsojavno poročilo.** — Nürnberg, 30. avgusta 1924. Dovozljeno 300 bal iz okolice trga, 150 bal po železnicu, cene do 30 zlatih mark vredneje. Hmelj iz okolice po 130 do 220, holenski pa 180 do

250 zlatih mark. Gornje cene znesajo po kurzu 18.62, 82., 67., 93.— Din za 1 kg.

— **g Seno.** Po podatkih, ki so došli dolej v poljoprivredno ministrstvo, da letosna košnja dobre rezultate. Letos bo seno mnogo več nego lansko leto. Samo če so tako ministrska poročila zanesljiva.

— **g Izvoza za čas od 1. sept. 1924 do 31. avgusta 1925.** se je proračuna na zbranju centralnega zbra Industrijalcev na sveto 4.459.000.000 dinarjev. In letosna industrija bi se izvozilo 144.500 vagonov in 800.000 komodov za 1.444.000 dinarjev. Industrija mesečna je bila za izvoz 2100 vagonov za 530.000.000 dinarjev. Mlinških proizvodov 10.000 vagonov za 500.000 dinarjev. Nadalje cement, ruda, bombažno blago, kože, sladkor, posoda, oglje itd., skupno v gorji navedeni sveti. Zehteva industrijalcev za stabiliziran in okrepan izvoz smo navedli v soboto.

— **g Carinski dohodki.** V drugi desetini mes

Klavirje

uglašuje in popravlja solidno in točno ter gre tudi na deželo.
Feliš Povše Ljubljana
Tržaška c. 45 61 T

Najnovejša iznajdba!
Brez kvarjenja blaga kemično
snaženje in vsakovrstno bar-
vanje oblik.
ANTON BOČ 1592
Ljubljana, Šelenburgova ulica 6
I. nadstr. Glince-Vič 46

Pisemski papir
priporoča
Narodna knjigarna.

Zobozdravnik
dr. Rodoschegg
Stari trg 2 5670
zopet ordinira.

Šolske knjige

za ljudske, osnovne in srednje šole ter učiteljišče,
licej in tehnično srednjo šolo ima v najnovejših
izdajah v zalogi

Narodna knjigarna, Ljubljana
Prešernova ulica štev. 7.

Novi zavoj za aspirinove tablete

Naše aspirinove tablet "Bojet", znano sredstvo za ublaževanje bolečin, dajemo od sedaj v promet v

ploščnatih kartonih

po 6 in 20 originalnih tablet (na kojih je na obeh straneh v polkrogu vtisnjeno "Aspirin 0.5"). Modro-bela-rdeča varstvena znamka, s katero je oprenjen vsak originalni zavoj, ki ščiti pred ponarejanjem. Odklanjajte vsak zavoj, ki ni oprenjen z varstveno znamko.

Farbenfabriken
vorm. Friedr. Bayer & Co.
Leverkusen b. Köln a. Rh.

Klavirska delavnica

12926
R. WARBINEK Ljubljana
Hilberjeva ulica 5.

Popravljamo in ugašujemo klavirje in harmonije strokovno in ceno

Pisalni stroji, potreščine
mehanična delavnica
3591 (popravljalnica)
L. BARAGA, Ljubljana,
Šelenburgova ulica - 6

Drva

hrastova in bukova, odpadke od parketov po znižani ceni dostavljajo na dom parna žaga

V. Scagnetti, Ljubljana
za gorenjskim kolodvorom.

Trstje za stropne

izdelujem z najmodernimi stroji in z najboljšega materiala ter dobavljam v vsaki množini po najnižji dnevni ceni

I. Jugoslovanska tvornica Bakula
JOS. R. PUH, LJUBLJANA
Gradnja ul. 22. Tel. 531.

VILKO BEK

FANI BEK

roj. SOVAN

poročena

31. avgusta 1924

DAMA se najhitreje moderno in okusno počese z uporabo

lasnegga obročka

1965

Vedno velika izbira vpletka (kit). Priporočam se za vsa lasna dela, kakor tudi za barvanje sivih las z "L' Oreal Hené", tudi v modnih barvah.

M. PODRAJSEK,
frizer za dame in gospode,
Sv. Petra cesta 32

5627

5627

5627

5627

5627

5627

5627

5627

5627

5627

5627

5627

5627

5627

5627

5627

5627

5627

5627

5627

5627

5627

5627

5627

5627

5627

5627

5627

5627

5627

5627

5627

5627

5627

5627

5627

5627

5627

5627

5627

5627

5627

5627

5627

5627

5627

5627

5627

5627

5627

5627

5627

5627

5627

5627

5627

5627

5627

5627

5627

5627

5627

5627

5627

5627

5627

5627

5627

5627

5627

5627

5627

5627

5627

5627

5627

5627

5627

5627

5627

5627

5627

5627

5627

5627

5627

5627

5627

5627

5627

5627

5627

5627

5627

5627

5627

5627

5627

5627

5627

5627

5627

5627

5627

5627

5627

5627

5627

5627

5627

5627

5627

5627

5627

5627

5627

5627

5627

5627

5627

5627

5627

5627

5627

5627

5627

5627

5627

5627

5627

5627

5627

5627

5627

5627

5627

5627

5627